

ข้อบังคับทหาร ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร

มาตรา ๑

อธิบายศัพท์และแบ่งประเภท

ข้อ ๑. นายทหารสัญญาบัตร คือผู้ซึ่งได้รับยศทหารตั้งแต่
นายร้อยตรี หรือนายเรือตรี หรือนายเรืออากาศตรี ขึ้นไปและหมายความตลอดถึง
ผู้ซึ่งได้ว่าเป็นยศชั้นนั้น ๆ ด้วย

ข้อ ๒. นายทหารสัญญาบัตรแบ่งประเภทดังต่อไปนี้

(๑) นายทหารประจำการ	สัญญาบัตร
(๒) นายทหารนอกกอง	
(๓) นายทหารพิเศษและผู้บังคับการพิเศษ	
(๔) นายทหารกองหนุน	
(๕) นายทหารนอกราชการ	
(๖) นายทหารพันราชการ	

มาตรา ๒

นายทหารประจำการและนายทหารนอกกอง

ข้อ ๑. นายทหารประจำการ คือนายทหารซึ่งมีตำแหน่งราชการ
ประจำในกระทรวงกลาโหม

ข้อ ๒. นายทหารนอกกอง คือนายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่งราชการ
ประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้

โดยปกตินายทหารนอกกองไม่มีหน้าที่ต้องรับราชการทหารอย่างใด ๆ ในส่วนสังกัดนั้น ให้คงสังกัดกองทัพ ซึ่งเป็นต้นสังกัด นอกนั้นให้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เว้นแต่กระทรวงกลาโหมจะได้สั่งเป็นอย่างอื่น ส่วนมรรยาทอย่างใด ซึ่งนายทหารสัญญาบัตรทั่วไปพึงปฏิบัติ นายทหารนอกกองจักต้องปฏิบัติด้วยเช่นเดียวกัน

มาตรา ๓

นายทหารพิเศษและผู้บังคับการพิเศษ

ข้อ ๑. นายทหารพิเศษ คือ ผู้ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ นายทหารพิเศษ ตั้งให้มียศทหารเป็นพิเศษสังกัดในหน่วยทหาร หรือผู้ที่มียศทหารอยู่แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นนายทหารพิเศษในหน่วยหนึ่งหน่วยใด

ข้อ ๒. ผู้บังคับการพิเศษ คือนายทหารซึ่งทรงพระกรุณา ผู้บังคับการพิเศษ โปรดเกล้า ฯ ให้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับการพิเศษในหน่วยหนึ่งหน่วยใด

ข้อ ๓. นายทหารพิเศษ และผู้บังคับการพิเศษเป็นตำแหน่ง ไม่มีหน้าที่ประจำ กิตติมศักดิ์ ไม่มีหน้าที่ราชการประจำในหน่วยที่สังกัดนั้นแต่ประการใด

มาตรา ๔

นายทหารกองหนุน

ข้อ ๑. นายทหารกองหนุน คือนายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่ง ประเภทนายทหาร ราชการประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหาร กองหนุน ประเภทนี้ ซึ่งแบ่งเป็น

(๑) นายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด

(๒) นายทหารกองหนุนไม่มีเบี้ยหวัด

ข้อ ๒. นายทหารกองหนุน โดยปกติให้สังกัดหน่วยทหารหรือ การบรรจุสังกัด จังหวัดทหาร ซึ่งเป็นภูมิลำเนาหรือหน่วยต้นสังกัดของผู้นั้น เว้นแต่กระทรวงกลาโหม จะได้สั่งเป็นอย่างอื่น

แต่การย้ายสังกัดนายทหารกองหนุนซึ่งมียศตั้งแต่ชั้น พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก ลงไป ให้ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือผู้บัญชาการทหารอากาศ เป็นผู้สั่ง

ข้อ ๓. นายทหารกองหนุนต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับคำสั่ง การปฏิบัติและ และแบบธรรมเนียมทหาร เมื่อสังกัดหน่วยใดให้หัวหน้าหน่วยนั้นเป็นผู้บังคับบัญชา การบังคับบัญชา โดยตรง

ข้อ ๔. นายทหารกองหนุนโดยปกติมีหน้าที่เข้ารับราชการปีหนึ่ง การเข้ารับราชการ ไม่เกิน ๒ เดือน เว้นแต่เข้ารับราชการในขณะที่มีราชการพิเศษ หรือเข้ารับการศึกษา ตามระเบียบและหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมหรือกองบัญชาการทหารสูงสุด หรือ เหล่าทัพกำหนด ทั้งนี้ ให้กระทำได้ต่อเมื่อมีคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อมีราชการสงคราม หรือประกาศระดมพลหรือประกาศใช้กฎ อัยการศึกในเขตท้องที่ซึ่งตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ แม้จะไม่ได้รับคำสั่งเรียกหรือประการใด นายทหารกองหนุนก็ต้องไปรายงานตนเองยังที่ว่าการหน่วยที่ตนสังกัดโดยเร็วที่สุด

ข้อ ๕. นายทหารกองหนุนซึ่งถูกเรียกเข้ารับราชการตามข้อ ๔ เงินเดือนและ วรรคต้น ให้ถือว่าเป็นนายทหารประจำการชั่วคราว และให้รับเงินรายเดือนเท่าที่ ค่าพาหนะ ได้รับเมื่อก่อนออกจากประจำการ ส่วนค่าพาหนะเดินทางนั้น ให้ผู้บังคับบัญชา อนุมัติจ่ายตามอัตราจ่ายค่าพาหนะสำหรับผู้ไปราชการชั่วคราวแรมคืน ตามตำแหน่ง เมื่อก่อนออกจากประจำการ

ข้อ ๖. ผลการปฏิบัติของนายทหารกองหนุนที่เรียกเข้ามา รายงานประจำตัว รับราชการนั้น เมื่อพ้นเวลารับราชการชั่วคราวหรือมีเหตุการณ์พิเศษระหว่าง รับราชการชั่วคราวก็ดี ให้ผู้บังคับบัญชาเขียนไว้ในรายงานประจำตัวแล้วเสนอ ตามลำดับจนถึงผู้บังคับบัญชาชั้นที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ข้อ ๗. นายทหารกองหนุนอาจได้เลื่อนยศหรือเลื่อนชั้น การเลื่อนยศเลื่อนชั้น เงินเดือนเพราะเหตุที่ได้แสดงความสามารถต่อหน้าที่ราชการในขณะที่ถูกเรียก รับราชการชั่วคราว หรือเมื่อมีความชอบเป็นพิเศษ

ข้อ ๘. นายทหารกองหนุนย้ายภูมิลำเนา หรือไปต่างจังหวัด ย้ายภูมิลำเนาหรือ ชั่วคราว ตั้งแต่ ๓๐ วันขึ้นไป ต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดภายใน ๑๕ วัน ไปต่างจังหวัด นับแต่วันไปหรือก่อนวันจะไป เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแล้ว ให้นำส่งรายงานนั้นไปยัง เจ้าหน้าที่ผู้รักษาประวัติ และถ้าในกรณีเกี่ยวกับการเงินก็ให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษาประวัติ ส่งไปยังเจ้าหน้าที่การเงินด้วย

ถ้าจะออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องทำรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชา จนถึงหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม เพื่อพิจารณาอนุญาต และให้ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมแจ้งเรื่องการอนุญาตนั้นให้สำนักงานปลัด กระทรวงกลาโหมทราบด้วย

ข้อ ๙. นายทหารกองหนุน ถ้าเข้ารับราชการในกระทรวงทบวง กรมอื่นต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดให้ทราบว่าเข้ารับราชการตำแหน่งใด เป็นข้าราชการประเภทใด มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ หรือไม่รับเงินเดือนเท่าใด หรือได้เลื่อนชั้นเงินเดือนหรือออกจากราชการ ทั้งนี้ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ ได้มีกรณีนั้น ๆ และผู้บังคับบัญชาต้องเสนอรายงานตามลำดับจนถึงหน่วยที่ขึ้นตรงต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทราบ และให้เจ้าหน้าที่ส่งเรื่องไปยังเจ้าหน้าที่ เสมียนตรา และให้เจ้าหน้าที่เสมียนตราส่งเจ้าหน้าที่การเงิน

การเข้ารับราชการที่อื่น

ข้อ ๑๐. นายทหารกองหนุนจะอุปสมบทต้องยื่นรายงานต่อผู้บังคับ บัญชาต้นสังกัด แล้วเสนอตามลำดับจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

การอุปสมบท

ข้อ ๑๑. นายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดหมดสิทธิที่จะเป็นกองหนุน มีเบี้ยหวัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

การปลดจากกองหนุน
เบี้ยหวัด

(๑) เข้ารับราชการในตำแหน่งซึ่งมีสิทธิจะได้รับบำเหน็จ บำนาญ

(๒) ไม่สมัครอยู่ในกองหนุนมีเบี้ยหวัดและมีเหตุสมควร

(๓) ไม่มีความสามารถพอ

(๔) มีความผิด จนถึงต้องงดเบี้ยหวัดตามข้อบังคับ ทหารว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด

(๕) เจ็บไข้ซึ่งแพทย์ทหาร ๒ นาย รับรองว่าไม่สามารถ

จะทำการตามหน้าที่ต่อไปได้ และผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร

(๖) มีอายุเกินกว่าเกษียณอายุกองหนุน

(๗) ล้นอัตรากองหนุน

ข้อ ๑๒. นายทหารกองหนุนจะอยู่ในประเภทกองหนุนได้ไม่เกิน กำหนดอายุ ดังนี้

เกษียณอายุกองหนุน

นายร้อย หรือนายเรือ	}	ครบ ๔๕ ปี
หรือนายเรืออากาศ		

พันตรี พันโท หรือนาวาตรี	}	ครบ ๕๐ ปี
นาวาโท หรือนาวาอากาศตรี		
นาวาอากาศโท		

แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จะสั่งให้ผู้ซึ่งมีอายุเกินกำหนดนี้ คงอยู่ในประเภทกองหนุนต่อไปเป็นพิเศษได้ แต่อายุต้องไม่เกิน ๕๕ ปี

พันเอก หรือนาวาเอก	}	ครบ ๕๕ ปี
หรือนาวาอากาศเอก		
และนายพล		

มาตรา ๕

นายทหารนอกราชการ

ข้อ ๑. นายทหารนอกราชการ คือนายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่ง นายทหารนอกราชการ ราชการประจำในกระทรวงกลาโหมและกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหาร ประเภทนี้

ข้อ ๒. นายทหารนอกราชการ ในส่วนสังกัดให้ปฏิบัติตาม การบรรจุสังกัด
มาตรา ๔ ข้อ ๒.

ข้อ ๓. นายทหารนอกราชการไม่มีหน้าที่เข้ารับราชการในยามปกติ แต่ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ ข้อ ๓. ข้อ ๔. วรรคหนึ่ง ข้อ ๙. และ ข้อ ๑๐. แห่งข้อบังคับนี้

เมื่อมีราชการสงคราม หรือประกาศระดมพล หรือประกาศใช้กฎ ัยการศึก ในเขตท้องที่ซึ่งตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ แม้จะไม่ได้รับคำสั่งเรียกร้อง ราชการใด นายทหารนอกราชการก็ต้องไปรายงานตนเองยังที่ว่าการหน่วยที่ตนสังกัด โดยเร็วที่สุด

ข้อ ๔. นายทหารนอกราชการจะปลดเป็นนายทหารพันราชการ การปลดเป็นนายทหาร พันราชการ
ด้วยเหตุต่อไปนี้

(๑) มีอาการเจ็บไข้ หรือไม่สมควรจะให้ป็นนายทหาร
นอกราชการซึ่งผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควร

(๒) มีอายุเกินกว่าเกษียณอายุนอกราชการ

ข้อ ๕. นายทหารนอกราชการอยู่ในประเภทนอกราชการได้ไม่
เกินกำหนดอายุดังนี้

นายร้อย หรือนายเรือ หรือนายเรืออากาศ   ครบ ๕๕ ปี

นายพันตรี, โท หรือนาวาตรี, โท

หรือนายนาวาอากาศตรี, โท   ครบ ๖๐ ปี

นายพันเอก หรือนายนาวาเอก หรือนายนาวา

อากาศเอก และนายพล   ครบ ๖๕ ปี

มาตรา ๖

นายทหารพันราชการ

ข้อ ๑. นายทหารพันราชการ คือนายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่ง
ราชการประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหาร
ประเภทนี้

ข้อ ๒. นายทหารพันราชการโดยปกติให้สังกัดหน่วยกองทัพ   สังกัดนายทหาร
ที่ตนสังกัด เว้นแต่จะดัดแปลงเป็นอย่างอื่น   พันราชการ

ข้อ ๓. นายทหารพันราชการไม่มีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหาร
อย่างใด ๆ แต่ต้องปฏิบัติตามที่กล่าวไว้ใน มาตรา ๔ ข้อ ๓. ข้อ ๘. วรรคหนึ่ง
ข้อ ๙. และข้อ ๑๐. แห่งข้อบังคับนี้

มาตรา ๗

การตรวจร่างกายนายทหารประจำการ

และนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด

ข้อ ๑. ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นหรือเทียบชั้นผู้บังคับกองพัน   การตรวจร่างกาย
หรือผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับกองบินน้อยขึ้นไป จัดการให้นายแพทย์ทหาร   นายทหารประจำการ

๒ นาย กัปผู้บังคับบัญชาโดยตรง ร่วมมือกันตรวจร่างกายนายทหารประจำการ ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของตนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง หน่วยใดที่มีนายแพทย์ทหาร เพียงนายเดียวให้ขอจากกองเสนาธิการกรมณฑล หรือหน่วยใกล้เคียง หรือขอความช่วยเหลือจากนายแพทย์ที่รับราชการฝ่ายพลเรือน ณ จังหวัดนั้นตรวจก็ได้ เมื่อนายแพทย์ได้ตรวจแล้ว ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของนายทหารผู้นั้นทราบว่ามีร่างกายสมบูรณ์ หรือมีอาการป่วยประการใด

ข้อ ๒. ให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดจัดการให้นายแพทย์ทหาร ตรวจร่างกายนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของตนปีละ ๑ ครั้ง เมื่อนายแพทย์ได้ตรวจแล้วต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของนายทหารผู้นั้นทราบว่ามีร่างกายสมบูรณ์ หรือมีอาการป่วยประการใด เมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าผู้ใดไม่สามารถจะรับราชการตามหน้าที่ต่อไปได้ ให้รายงานตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พร้อมด้วยหลักฐานใบตรวจของแพทย์ซึ่งมี นายแพทย์รับรอง ๒ นาย เสนอไปด้วย

ข้อ ๓. หน่วยใดไม่มีนายแพทย์ทหารประจำ ก็ให้ขอจากหน่วย ที่มีนายแพทย์ทหารประจำนั้น และให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยนั้น ๆ จัดให้

ส่วนนายทหารประจำการที่รับราชการอยู่ต่างจังหวัด และนายทหาร กองหนุนมีเบี้ยหวัดที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดกับที่ตั้งหน่วยทหารผู้บังคับบัญชา จะทำความตกลงขอแพทย์ที่รับราชการฝ่ายพลเรือน ณ จังหวัดนั้นตรวจก็ได้

มาตรา ๘

การรายงานเมื่อต้องคดี

นายทหารสัญญาบัตรทุกประเภทเมื่อต้องหาในคดีอาญา (เว้นคดีที่ ขึ้นศาลทหาร) คดีแพ่ง หรือคดีล้มละลายให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ ชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยเร็ว

แบบรายงานให้ใช้ตามตัวอย่างท้ายข้อบังคับนี้

มาตรา ๕

ยกเลิกข้อบังคับเก่าและใช้ข้อบังคับใหม่

ให้ใช้ข้อบังคับฉบับนี้และยกเลิกข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภท ยกเลิกข้อบังคับเก่า
นายทหารชั้นสัญญาบัตร ที่ ๑๔/๑๓๔๔๔ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป
๒๔๗๙

(ลงนาม) พิบูลสงคราม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ศาลาว่าการกลาโหม พระนคร

๑๔ พ.ย. ๘๒

-
- หมายเหตุ - ยกเลิกความในมาตรา ๔ ข้อ ๘. และใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๔๙๗
- ยกเลิกแบบรายงานเมื่อต้องคดี และให้ใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๔๙๙
- ยกเลิกความในมาตรา ๔ ข้อ ๒. และใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๑๓
- ยกเลิกความในมาตรา ๕ ข้อ ๒. และใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๑๓
- ยกเลิกความในมาตรา ๕ ข้อ ๓. และใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๓๒, (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๖
- ยกเลิกความในมาตรา ๖ ข้อ ๓. และใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๓๒, (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๖
- ยกเลิกความในมาตรา ๔ ข้อ ๔. วรรคหนึ่ง และให้ใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท. ๖
(ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๐

(แบบ)

รายงานเมื่อต้องคดีอาญา

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง.....

เรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กระผม.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดฐาน.....โดย.....เป็นผู้กล่าวหา

เหตุเกิดที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขณะนี้กระผมได้ประกันตัว หรือถูกควบคุมตัวอยู่ ณ .....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่องนี้ กระผมขอเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงว่า.....

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้นำรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กลาโหม ตามข้อบังคับว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตรด้วย

ควรมีควรแล้วแต่จะกรุณา

(ลงชื่อ).....

(ตำแหน่ง).....

หมายเหตุ ในกรณีซึ่งเป็นคดีที่น่าขึ้นฟ้องร้องยังศาลแล้ว ให้คัดสำเนาฟ้องของโจทก์โดยตลอด แนบไปด้วย

๕๔๖

(แบบ)

รายงานเมื่อต้องคดีแพ่งหรือล้มละลาย

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง.....

เรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กระผม.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ได้ถูกฟ้องฐาน.....โดย.....เป็นโจทก์

ณ ศาล.....

เรื่องนี้ กระผมขอเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงว่า.....

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้นำรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กลาโหม ตามข้อบังคับว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตรด้วย

ควรมีควรแล้วแต่จะกรุณา

(ลงชื่อ).....

(ตำแหน่ง).....

หมายเหตุ ให้คัดสำเนาฟ้องของโจทก์โดยตลอดแนบไปด้วย ๑ ชุด